

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТА РОЗВИТОК ІВЕНТИВНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Розвиток сучасних глобалізаційних процесів знайшов своє відображення в зростанні масштабів і динамізації міжнародного руху капіталів, товарів, послуг, факторів виробництва, інформації та технологій. В цьому контексті, на сучасному етапі розвитку держави поступово відбувся перехід від ресурсомістких виробництв до пошуків нових форм економічної активності, здатних приносити матеріальні блага, покращувати рівень життя населення, не виснажуючи природно-ресурсний потенціал. Серед таких видів діяльності є сфера туризму, що уособлює засіб духовного, культурного й соціального розвитку особистості та є одним із видів активного відпочинку, який поєднує відновлення продуктивних сил людини з оздоровчими, пізнавальними, спортивними, культурними та розважальними цілями. Загалом туристична сфера все частіше розглядається як специфічний, екологічний і привабливий сектор економіки та складова державної і регіональної політики, від якої значною мірою залежить як соціальний, так й економічний розвиток країни, формується її імідж на міжнародній арені. На цьому фоні значний інтерес представляє івентивний туризм. При правильній організації його ресурсний потенціал є значним.

Теоретико-практичному дослідженню питань організації й розвитку івентивного туризму в сучасних умовах розвитку економіки присвятили свої праці такі вчені як: А. Бабкін, М. Біржаков, Д. Ісмаєв, М. Кабушкін, В. Квартальнов, Ю. Кузнецова, Р. Олльє, Х. Прінгл, І. Шаповалова та ін.

Одним із перспективних напрямів за оцінками Всесвітньої туристичної організації (UNWTO) є подієвий або ж івент (event) туризм. Слово Event (подія, захід) в англійській мові має дуже багато значень, як соціально-культурне, так і технічне і навіть філософське, або ж запланована соціально-суспільна подія/захід, яка відбувається в певний час і з певною метою, і має певний резонанс для суспільства. До видів івенту (event) можна віднести: фестивалі, карнавали, паради, святкування; конференції, форуми, симпозіуми, круглі столи; освітні заходи: семінари, тренінги, курси підвищення кваліфікації; спортивні змагання (наприклад, Олімпійські ігри); концерти, покази фільму, театральні постановки; ювілеї, весілля, торжества; ділові події: виставки, ярмарки, торговельні шоу, презентації, відкриття підприємств, прийоми, заходи, пов'язані з просуванням торговельної марки і т. д.

А.В. Бабкін розглядає івентивний туризм як перспективний і динамічно розвиваючий вид туризму з атмосферою свята, індивідуальних умов відпочинку і незабутніх вражень. Головною особливістю івентивного туризму виділяє багатоманітність яскравих неповторних моментів. У своїх дослідженнях він ототожнює івентивний туризм з поняттям «подієвий туризм».

С. Мельниченко розглядає івентивний туризм у вигляді івентивних заходів, які спрямовані на просування компанії, послуг, товарів і брендів за допомогою яскравих подій, що запам'ятовуються.

О.О. Бейдик розвиває методологію географії туризму, виокремлює подієві рекреаційно-туристичні ресурси як найсуттєвіші прояви соціального та природного руху, знакові події в історії певної території (політичні, військові, економічні, екологічні).

А.П. Дурович, Н.І. Кабушкін, Г.Г. Вишневська розглядають івентивний туризм як такий вид туризму, при якому стають свідками величних подій у світі спорту, культури й мистецтва. Такі поїздки залишаються в пам'яті як один з яскравих моментів життя.

У сучасному світі сформувалася ціла індустрія щодо організації подій, яка поділяється за характером події та кінцевою метою. Значення івентивного туризму зводиться до відвідин подій, які відбуваються в інших країнах, тобто, основна ціль подорожі присвячена події в якій турист прийматиме пасивну (спостерігача) або активну участь. Це є унікальний вид туризму, оскільки за характер невичерпний.

У науковій літературі всі події, що сприяють розвитку івентивному туризму згруповують і класифікують за трьома напрямками: 1. Спортивні: чемпіонат, олімпіада, ігри, індивідуальні спортивні зустрічі, кубки, престижні змагання і т.д.; 2. Ділові: виставка, конференція, семінар, форум; 3. Культурно-пізнавальні: зарубіжна прем'єра, театральна постановка, фестиваль, концерт, перформанс, карнавал, шоу. Тищенко П.В. виокремлює ще четвертий напрямок – релігійний. На даний час окремі туроператори розробляють туристичний продукт у честь святкування релігійних свят: Водохреща, Пасхи та ін., де туристи мають можливість духовно-культурного збагачення та ознайомлення з обрядами, традиціями й звичаями святкування у певних народів.

Організація масштабних подій, яка збирала велику кількість туристів проводилася іще в стародавньому світі: Олімпійські ігри у Греції, гладіаторські бої у Римській імперії, рицарські турніри у Середньовічній Європі. Серед релігійних подій, які стали також основою розвитку паломницького туризму, можна виокремити: відкриття храму в честь язичницького бога; вшановування язичницьких богів із жертвоприношенням, що проводилися систематично; поховання фараона; канонізація християнських святих; обрання і висвячення папи римського. Слід відзначити, що розвитку певним видам сучасного івентивного туризму сприяли масові гуляння, які влаштовувалися в честь зустрічі воїнів-переможців.

В Україні івент-індустрія бере початок з 90-х рр. XX століття. Історично склалося так, що в самостійну сферу івент виділився лише за останні двадцять років. Цей підйом викликаний відповідністю потребам людей, які у всі часи хотіли отримати нові враження, стати частиною подій, впливати на їх хід і отримати радісне відчуття причетності до чогось більшого. Слід відзначити, що в Україні івентивний туризм розвивається повільно. Тільки з 2002 р. туристичні фірми почали пропонувати послуги з організації івентивних поїздок. Збільшення віздного туризму в Україні у зв'язку з подіями не є систематичним і пов'язано з такими подіями як, до прикладу, Євробачення, Євро-2012. Більшість подій в Україні місцевого й регіонального масштабу, що не приваблює навіть

українських туристів і не сприяє розвитку віздового туризму. Основною причиною повільного розвитку івентивного туризму є специфіка організаційних особливостей у поєднанні з відсутністю належного рівня державного регулювання.

Організація івентивного туру вимагає від туристичної фірми: знання про туристичні можливості відповідного регіону, про заклади проживання та харчування; досвід роботи у даному регіоні; зв'язки з провідними профільними організаціями у відповідній сфері.

У процесі формування івентивного туру враховуються такі чинники, як розташування готелю, її архітектура, інтер'єр номерів, наявність ресторанів і пунктів живлення, наявність магазинів, пам'яток, доставка до місця події, послуги гіда, перекладача. Від даних умов залежить вартість туру.

Не менш важливим елементом діяльності туркомпанії є фінансове забезпечення. Адже, турфірма за власні кошти бронює квитки на заходи, місця у готелях і т.д. Це формує ризик у діяльності туркомпанії, що є також однією із специфічних особливостей івентивного туризму. Як результат, цільова аудиторія івентивного туризму – це забезпечені туристи з доходом вище середнього, а також організовані групи людей.

Важливою передумовою організації івентивного туру є своєчасне інформування та рекламування події, загальнодоступність до інформації про неї та організація її систематичного проведення. Це дає можливість туристичним фірмам планувати івентивну поїздку заздалегідь. З цією метою на державному рівні потрібно розробити календар подій, які можуть зацікавити туристів та забезпечити фінансування витрат пов'язаних з маркетинговими заходами та організацією події.

Подія може стати центром приваблення туристів, тобто, туристичною, якщо її інформаційна підтримка проводиться протягом 0,5-1 року до початку. При цьому витрати на рекламу і маркетинг повинні бути не меншими ніж організаційні витрати. Тому на кожну подію, на основі якої можна розвивати івентивний туризм, необхідно розробити маркетингову стратегію за участі туристичних фірм.

Івентивний туризм сприяє розвитку готельно-ресторанного бізнесу. Адже, у період проведення будь-якої події на національному або міжнародному рівні відбувається 100% заселення номерного фонду готелів. Крім цього, івентивному туризму в цілому сприяє геополітичне розташування України, етнічний склад населення, багатство народної культури, особливості традицій і обрядовості.

Українським туристичним порталом «Укртуризм» (www.ukrtourism.com) було проведено аналіз існуючих турів та запити туристів щодо подій в Україні і складено список самих відвідуваних внутрішніх подій (довільний порядок): Юморина в Одесі; Джазовий фестиваль в Коктебелі; Таврійські ігри в Новій Каховці; Етнофестиваль «Шешори»; Національний Сорочинський ярмарок; Казантіп; Всеукраїнський фестиваль популярної і рок музики «Тарас Бульба»; Чорноморські ігри; Дні міст України (День Києва і т. д.); Червона рута; Всеукраїнський молодіжний фестиваль «Перлини сезону»; Рок Екзистенція; Міжнародний Гуцульський фестиваль; КиївМузикФест (Київ); Форум музики молодих (Київ); «Прем'єри сезону» (Київ) «Музична Трибуна Київської Молоді» (Київ); «Тера Героїка» (Каменець-Подільський); Столичне Автошоу; Футбольні ігри української збірної і клубів, Ліга Чемпіонів, Кубок УЄФА і ін.; Кубок Дерюгиної; Кубок Вадима Гетьмана; Раллі (PRIME Yalta Rally 2008 і ін.); Концерти зарубіжних і відчизняних зірок; Сучасне мистецтво в Україні від Pinchukartcentre; Міжнародні і всеукраїнські виставки та ін.

Узагальнюючи сучасні наукові думки стосовно теоретичних засад розвитку поняття івентивного туризму, можна стверджувати, що івентивний туризм займає особливе місце в структурі туристичних послуг. При цьому слід наголосити, що найбільшим попитом користуються особливі форми івентивного туризму, що отримали всесвітнє значення, такі як Олімпійські ігри, чемпіонати світу, світові кінофестивалі та інші відомі події. Можна констатувати, що івентивний туризм є перспективним видом туризму зі значним ресурсним потенціалом. Однак, на державному рівні поки відсутня підтримка, не розроблені маркетингові заходи, з метою просування івентивного туризму на міжнародний ринок.